

Prawo Kanoniczne 2026, 69(3): 5–27

This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY-ND 4.0 International) license
<https://creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0>

p-ISSN 0551-911X, e-ISSN 2353-8104

Received: 9 April 2026

Revised: 5 June 2026

Accepted: 17 June 2026

Published: 28 September 2026

<https://doi.org/10.21697/pk.2026.69.3.01>

KS. JERZY ADAMCZYK

Katolicki Uniwersytet Lubelski – Wyższe Seminarium Duchowne w Radomiu

ksjerzyad@wp.pl

<https://orcid.org/0000-0003-1415-7378>

LITTERA COMMENDATITIAE (CELEBRET) – CZY TO ŚRODEK JEDYNIENIE DO OCHRONY ŚWIĘTOŚCI NAJŚWIĘTSZEJ OFIARY I SAKRAMENTU EUCHARYSTII?

Treść: Wstęp: 1. Celebrans mszy świętej; 2. Celebret – dokument umożliwiający dostęp do odprawiania Eucharystii; 3. Możliwość dopuszczenia do celebracji mszy św. w sytuacji braku pisma polecającego; Zakończenie

Wstęp

„Najbardziejie czcigodnym sakramentem jest Najświętsza Eucharystia, w której sam Chrystus Pan jest obecny, ofiaruje się oraz jest przyjmowany i dzięki której Kościół ustawicznie żyje i wzrasta” (kan. 897). Z tej przyczyny „wierni powinni z największą czcią odnosić się do Najświętszej Eucharystii” (kan. 898). Eucharystia to eucharystyczna ofiara, czyli msza św., ale też komunie św., tak pod jedną postacią samego chleba lub pod jedną postacią samego wina, jak pod dwiema postaciami, to jest chleba i wina. Prawodawca kościelny przywiązuje wielką wagę do tego, aby msza św. była sprawowana ważnie i godziwie, stąd wydaje przepisy regulujące m.in. dopuszczanie obcych, tzn. nieznanego rektorowi danego kościoła kapłanów do celebracji mszy św. W związku z tym rodzą się pytania – problemy: kto może ważnie i godziwie odprawiać Eucharystię, jaką rolę pełni „pismo polecające

własnego ordynariusza lub przełożonego” (celebret), a także czy jest i jaka jest możliwość dopuszczenia do celebracji mszy św. kapłana, który nie może okazać się wobec rektora kościoła czy kaplicy wspomnianym „pismem polecającym”. Należy także zapytać, czy w dobie rozwoju technicznego i wielkiej mobilności duchownych celebret w formie kodeksowego „pisma polecającego” jest wystarczający, a odnawiany jedynie co roku, jest jeszcze wiarygodny, czy nie należy go unowocześnić, aby stał się bardziej skutecznym narzędziem w kwestii ochrony Eucharystii? Czy celebret nie powinien być certyfikatem duchownego do celebracji innych sakramentów i innych aktów kultu Bożego? Nie bez znaczenia jest również pytanie o odniesienia celebretu do ochrony dzieci i młodzieży przed wykorzystywaniem seksualnym przez duchownych. A zatem, czy „nowoczesny” celebret nie powinien być „rozszerzony” o kwestię zapewnienia bezpieczeństwa w Kościele? Czy nie należy idei kodeksowego celebretu umieścić w ramach walki z nadużyciami i przemocą seksualną w Kościele? Czy nie warto byłoby opracować jednej wersji ogólnokrajowego celebretu, jednakowego dla wszystkich diecezji autorytetem miejscowej konferencji biskupów? Próbom odpowiedzi na postawione pytania – problemy będzie poświęcony niniejszy artykuł¹.

1. Celebrans mszy świętej

Ustawodawca powszechny w KPK w kan. 900 § 1 przypomina, że szafarzem, który może sprawować w osobie Chrystusa sakrament Eucharystii, jest tylko kapłan (*sacerdos*) ważnie wyświęcony, a w § 2 stwierdza, że godziwie sprawuje Eucharystię kapłan, któremu prawo kanoniczne tego nie zabrania. Wypada przypomnieć, że wyrazem

¹ Należy przypomnieć, że tematyka niniejszego artykułu była już poruszana na łamach czasopisma Ruch Biblijny i Liturgiczny (Szwagrzyk 1959, 52-62). Jednak w tym długim czasie zmieniły się przepisy w tej materii, stąd pożyteczne będzie ponowne opracowanie tej problematyki uwzględniającej współczesne okoliczności. Opracowanie jest poświęcone wyłącznie celebretowi w ujęciu KPK/83. Nie bierze się zasadniczo pod uwagę prawa partykularnego, choć stawiając określone postulaty pod adresem „kodeksowego” celebretu, niekiedy będzie się odwoływać do prawa partykularnego.

sacerdotes do VI w. określano samych biskupów. Od VI w. do czasów obecnych wyraz *sacerdotes* posiada ogólne znaczenie i obejmuje swoim zakresem zarówno biskupów, jak i wyświęconych na niższy stopień kapłaństwa, to jest prezbiterów. Gdy więc kan. 900 stanowi, że kapłani mają władzę sprawowania mszy św., to znaczy, że władzę taką posiadają tak biskupi, jak i prezbiterzy. Ale też tylko biskupi i prezbiterzy mogą celebrować Eucharystię (Pastuszko 1983, 213-214)². W przywołanym przepisie kan. 900 prawodawca rozróżnia między zdolnością do ważnego sprawowania Ofiary eucharystycznej, a godziwością jej celebracji.

W kan. 900 § 1 przypomina się naukę Kościoła, że ważnie sakrament Eucharystii może sprawować tylko ważnie wyświęcony kapłan. Stałą doktrynę i tradycję Kościoła w tej sprawie potwierdził Sobór Watykański II. Ojcowie soborowi stwierdzili: „kapłan pełniący posługę, dzięki świętej władzy, jaką się cieszy, kształci lud kapłański i nim kieruje, w osobie Chrystusa (*in persona Christi*) sprawuje Ofiarę Eucharystyczną i składa ją Bogu w imieniu całego ludu” (LG 10). Wyłączne uprawnienie kapłana do odprawienia mszy św. zostało potwierdzone przez Kongregację Nauki Wiary w 1983 r. w związku z błędnymi poglądami zacierającymi istotną różnicę między kapłaństwem służebnym a kapłaństwem wspólnym. Kongregacja stwierdziła (ŠKNW 4):

Wśród tych władz, które Chrystus w sposób wyłączny powierzył Apostołom i ich następcom, znajduje się władza sprawowania Eucharystii. Jedynie Biskupom i Kapłanom, którzy stali się uczestnikami otrzymanego urzędu, jest więc zarezerwowana władza odnawiania w misterium Eucharystii tego, co Chrystus uczynił w czasie Ostatniej Wieczerzy (...). Ponieważ należy do samej natury Kościoła, że władza konsekracji

² Pojęcie kapłan obejmuje biskupa i prezbitera, a wyklucza diakona. Używanie tego pojęcia jest ugruntowane w tradycji i w nowym Kodeksie: *Minister qui in persona Christi sacramentum Eucharistiae conficere valet est solus sacerdos valide ordinatus: in quo verbum sacerdos et episcopos et presbyteros comprehendit* (PCCICR 1981, 239).

Eucharystii jest powierzona tylko Biskupom i Kapłanom przez przyjęcie sakramentu Święceń, Kościół wyznaje, że misterium Eucharystii nie może być celebrowane w żadnej wspólnocie inaczej, jak tylko przez wyświęconego kapłana.

Instrukcja *Redemptionis sacramentum* z 2004 r. podkreśla:

Niczym nie można zastąpić kapłaństwa służebnego. Jeśli bowiem we wspólnocie brakuje kapłana, zostaje ona pozbawiona możliwości wypełnienia sakramentalnej funkcji Chrystusa – Głowy i Pasterza, co jest istotą życia wspólnoty kościelnej, jako że „szafarzem, który może sprawować w osobie Chrystusa sakrament Eucharystii, jest tylko kapłan ważnie wyświęcony” (RS 146, NOWMR 92-93)³.

Ważnie celebruje mszę św. kapłan, który ma intencję jej odprawienia i stosuje właściwą materię i formę. Innych ograniczeń co do jej ważności nie ma. Władzę ważnego sprawowania Eucharystii otrzymuje bowiem prezbiter wraz z przyjęciem święceń kapłańskich i nigdy jej nie traci, niezależnie od jego statusu prawnego w Kościele. Wypada podkreślić ważność odprawiania mszy św. w kontekście pełnienia tej funkcji przez kapłana *in persona Christi* (Górecki 2011, 88-89; Huels 2000, 1097).

Według kan. 900 § 2 dozwolone (godziwe) odprawianie mszy św. przez kapłana ma miejsce wówczas, gdy zachowuje on przepisy dotyczące celebry (np. kan. 905) oraz gdy jemu osobiście nie jest zabronione odprawianie, np. z powodu utraty stanu duchownego (kan. 290, 292, 1 336, § 1, 5), zaciągnięcia kary (kan. 1331-1333), nieprawidłowości lub przeszkody niepozwalającej na wykonywanie święceń (kan. 1044), albo popełnienia grzechu ciężkiego (Górecki 2011, 89).

Ważne i godziwe celebrowanie mszy św. ma fundamentalne znaczenia dla wspólnoty kościelnej, która ma prawo do uczestnictwa

³ Osoby świeckie, które usiłują celebrować Eucharystię, automatycznie podlegają karze interdyktu, a diakoni karze suspensy (kan. 1378 § 2, nr 1).

w ważnej i godziwej celebracji i do otrzymania owoców mszy św. Stąd przepis kan. 903 o dopuszczaniu nieznanym kapłanów do odprawiania Eucharystii, jeśli spełnią jeden z dwóch warunków zamieszczonych w tym kanonie.

2. Celebret – dokument umożliwiający dostęp do odprawiania Eucharystii

Celebret (dosłownie: „kto celebrowa” – *litterae commendatitiae*) oznacza pozwolenie na celebrowanie mszy św. wydane katolickiemu kapłanowi. Obecnie stanowi go głównie wcześniej wydrukowany formularz lub prosty identyfikator. Jego forma różni się w zależności od diecezji: może być mniej lub bardziej elegancki, z fotografią lub bez, może być laminowany, może mieć formę legitymacji kapłańskiej, gdzie corocznie umieszcza się „pismo polecające własnego ordynariusza lub przełożonego”. Zastępuje on to, co Kodeks nazywa *litterae commendatitiae* (pismo polecające, rekomendujące przez własnego ordynariusza lub przełożonego) (Miragoli 1994, 435). Celebret jest więc rodzajem legitymacji kościelnej, która pozwala na identyfikację kapłana uprawnionego, m.in. do sprawowania Eucharystii. Celebret jest pismem wystawionym przez ordynariusza lub przełożonego kapłana, które poświadcza jego święcenia i dobrą opinię oraz zaświadcza, że nic nie stoi na przeszkodzie, aby odprawił on mszę św.⁴ W czasach intensywnej mobilności jest to z pewnością znak ostrożności wobec możliwych wykroczeń przeciwko sakramentowi jedności Kościoła.

Należy zauważyć, że *carta commendatitia* jest publicznym dokumentem kościelnym, ponieważ powinna być wystawiona przez

⁴ Pismo polecające, o którym mowa w kan. 903, jest dokumentem, w którym ordynariusz lub przełożony zakonny zaświadcza, że jego posiadacz jest kapłanem pozostającym w komunii z Kościołem, a zatem nic nie stoi na przeszkodzie, aby został dopuszczony do sprawowania Najświętszej Ofiary, pod warunkiem przestrzegania norm liturgicznych oraz przepisów prawa powszechnego i partykularnego (por. kan. 838). Jego znaczenie jest zatem podobne do *litterae communionis*, które w pierwszych wiekach było wystawiane wiernemu mającemu odbyć podróż, polecając jego braterskie przyjęcie przez wspólnoty kościelne miejsc, przez które przechodził (Gutiérrez 2012, 239).

osobę publiczną w ramach pełnienia jej funkcji w Kościele i zgodnie z wymogami przewidzianymi przez prawo (kan. 1540 § 1). Jak każdy dokument mający wywołać skutki prawne jako warunek ważności musi zawierać podpis ordynariusza, który go wystawia, a także być opatrzony dla uzyskania większej pewności co do formalnej autentyczności – podpisem kanclerza kurii diecezjalnej lub notariusza kościelnego (kan. 474). Ponieważ jest to akt mający na celu poświadczenie, wydaje się szczególnie ważne, aby jego autentyczność została potwierdzona. Poza tym wymogiem, nic nie jest określone co do formy tego dokumentu – *carta commendatitia*, zwanego również celebretem, chociaż terminologia ta w niektórych miejscach wyszła z użycia (Gutiérrez 2012, 239-240).

Aktualny KPK zachowuje prawo o celebrecie z Kodeksu z 1917 r. (kan. 804), ale je znacznie upraszcza. Prawo kodeksowe w kan. 903 stanowi, że chociaż kapłan jest nieznanym rektorowi kościoła, powinien być dopuszczony do odprawiania, jeśli przedstawi pismo polecające własnego ordynariusza lub przełożonego, wystawione nie wcześniej niż przed rokiem⁵. Oczywiście, nic nie stoi na przeszkodzie, aby kapłan (np. gdy ma aktualny celebret) został dopuszczony do odprawiania na podstawie kan. 903 również do oratorium prywatnego lub kaplicy (KPK kan. 1223-1229), chociaż w tym przypadku nie można mówić o prawnym obowiązku dopuszczenia ze strony osoby odpowiedzialnej za oratorium lub kaplicę, co wynika z natury kaplic (Gutiérrez 2012, 239).

Nowe ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego zawiera następującą normę: „Kapłani przyjezdni powinni być chętnie dopuszczani

⁵ Istotna treść normy kan. 903 o celebrecie ma pochodzenie starożytne, jak wskazują źródła tego kanonu. W rzeczywistości, jeśli bezpośrednim odniesieniem jest kan. 804 Kodeksu z 1917 r., to ten ostatni jest zakorzeniony w kanonach Soboru Trydenckiego i w dekrecie Gracjana, który z kolei cytuje kan. 13 Soboru Chalcedońskiego z 451 roku. (Miragoli 1994, 438). Chociaż kan. 903 wyraźnie odnosi się do celebracji Eucharystii, to mając na uwadze dawne regulacje, można by zapytać, czy celebret nie powinien być również wymagany i wystawiany w przypadku udzielania innych sakramentów, ponieważ może (a raczej powinien) zawierać, na przykład, potwierdzenie upoważnienia kapłana do udzielania sakramentu pokuty.

do koncelebracji eucharystycznej pod warunkiem, że będzie znana ich kapłańska tożsamość” (NOWMR 200), natomiast autorzy Instrukcji *Redemptionis sacramentum* przypominają, że „Kapłan powinien być dopuszczony do celebrowania lub koncelebrowania Eucharystii, «choć jest nie znany rektorowi kościoła, jeśli przedstawi pismo polecające» (czyli tzw. celebret) Stolicy Apostolskiej lub własnego ordynariusza, lub własnego przełożonego, wystawione nie wcześniej niż przed rokiem (...). Biskupi powinni czuwać, aby zostały wyeliminowane zwyczaje przeciwnie” (RS 111)⁶.

Ze swej strony, ten „nieznany”, obcy kapłan oczywiście może mówić o prawnym roszczeniu do dopuszczenia do celebracji, o ile chce spełnić obowiązek częstego odprawiania lub usilnego zalecenia codziennego celebrowania (kan. 904) i legitymuje się listem polecającym. Celebacja może nie być dopuszczona tylko wtedy, gdy prawo liturgiczne na nią nie zezwala, lub zezwala, lecz z ograniczeniami (podczas *Triduum Sacrum*) (Althaus 2004, 903/1).

Warto zauważyć, że użyte w kan. 903 pojęcie *litterae commendatitiae* nie oznacza, że należy zawrzeć w nim pozytywne przymioty kapłana, ale wystarczy (jak to zwykle bywa) zaświadczenie, że przyjął on święcenia kapłańskie i nie ma przesłanek podejrzewać, że jest w jakikolwiek sposób przeszkodzony (Rüdiger. 2004, 903/3).

Należy stwierdzić, że kan. 804 Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 r. dość szczegółowo i wystarczająco regulował dopuszczenie obcego kapłana do ołtarza, stąd wśród źródeł kan. 903 Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r. widnieje tylko kan. 804 poprzedniego Kodeksu. Znaczy to, że między wydaniem Kodeksu w 1917 r. a wydaniem nowego Kodeksu w 1983 r. nie było zarządzeń na temat dopuszczania

⁶ Podczas gdy w kan. 903 mówi się, że kapłan może otrzymać celebret od własnego ordynariusza lub przełożonego, Instrukcja RS dodaje do tych dwóch, Stolicę Apostolską, od której także może otrzymać celebret. Kompetencje takie wobec prezbiterów diecezjalnych posiada Dykasteria do spraw Duchowieństwa, a wobec prezbiterów zakonnych i członków stowarzyszeń życia apostołskiego Dykasteria do spraw Instytutów Życia Konsekrowanego i Stowarzyszeń Życia Apostołskiego (PE 113; 121).

obcego kapłana do ołtarza, by celebrował (koncelebrował) mszę św., gdyż nie było takiej potrzeby (Pastuszko 1994, 98-99).

Dopuszczenie nieznanego kapłana do odprawienia mszy św. winno poprzedzać upewnienie się osoby odpowiedzialnej za miejsce celebracji (rektora), co do dwóch spraw. Najpierw, że jest on kapłanem. Potrzebna jest także pewność moralna, że nie zabroniono mu odprawiania mszy św. mocą prawa lub decyzją kompetentnego przełożonego⁷. Kan. 903 dotyczy sytuacji, gdy kapłan zgłaszający zamiar celebrowania mszy św. w kościele czy kaplicy jest nieznanym miejscowemu rektorowi (Górecki 2011, 90). Może się zdarzyć sytuacja, że kapłan pragnący odprawić mszę św. w kościele, który nie jest jego własnym, nie ma celebretu, ale jest znany osobiście lub przez kogoś rektorowi kościoła, w którym chce celebrować. Zdarza się bowiem tak, że rektor kościoła nie zna kapłana proszącego o dopuszczenie go do ołtarza, ale tegoż kapłana zna i przedstawia jako swego kolegę miejscowy wikariusz. W takich okolicznościach rektor kościoła może

⁷ Nie należy udowadniać, że kapłan jako taki może celebrować mszę św., ale raczej to, że dany, konkretny kapłan nie może tego czynić (nie wolno mu, ma w tym momencie przeszkodę kanoniczną): władza celebrowania Eucharystii jest w rzeczywistości tak ściśle związana ze święceniami, że należy przyjąć, że: „w misterium Ofiary eucharystycznej kapłani wypełniają swoje główne zadanie (*munus suum praecipuum*)” (PO 13c.) Np. w Archidiecezji Metropolitalnej Kapsztadzkiej w Republice Południowej Afryki kapłan, któremu można wydać celebret, a tym samym pozwolenie na odprawianie mszy św., tam gdzie nie jest znany, winien: cieszyć się dobrą opinią w Archidiecezji Kapsztadzkiej, nie być suspendowanym ani nie podlegać żadnej innej karze kanonicznej. Nie wniesiono przeciwko niemu żadnych zarzutów karnych ani nie był karany, nigdy nie zachowywał się w sposób, który wskazywałby, że może postępować w niewłaściwy sposób z nieletnimi (osobą poniżej osiemnastego roku życia), ani nigdy nie został oskarżony o jakiekolwiek niewłaściwe zachowanie z nieletnim, zgodnie z najlepszą wiedzą miejscowego biskupa, nie zmaga się z alkoholizmem, uzależnieniem od narkotyków ani żadną inną formą nadużywania zakazanych substancji, zgodnie z najlepszą wiedzą miejscowego biskupa, nie cierpi na żadne zaburzenia psychiczne, moralne, emocjonalne lub fizyczne, które mogłyby negatywnie wpłynąć na jego pracę jako kapłana. (Archbishop of Cape Town 2024).

zezwoić temu kapłanowi na celebrowanie mszy świętej, nie domagając się od niego celebretu (Pastuszko 1994, 101)⁸.

Kan. 903 odnosi się jednak do sytuacji, gdy kapłan zgłaszający zamiar celebrowania mszy św. w kościele czy kaplicy jest nieznany miejscowemu rektorowi. Trzeba dodać, że w obowiązującym Kodeksie norma o celebrecie jest umieszczona w kontekście sakramentów, a w szczególności wśród tych przepisów, które dotyczą szafarza Najświętszej Eucharystii. Tak było również w Kodeksie z 1917 r. Z tej perspektywy wydaje się być zrozumiałe, że przedmiot celebretu ogranicza się jedynie do odprawiania mszy św. Z drugiej strony, źródła starożytne świadczą o jego szerszym wykorzystaniu. Sobór Chalcedoński z 451, jak i Sobór Trydencki, wymagały celebretu zarówno dla sprawowania Eucharystii, jak i innych sakramentów⁹. Z praktycznego punktu widzenia, szersze zastosowanie celebretu wydaje się być właściwsze. Dlatego bowiem prawodawca w kan. 903 troszczy się o zagwarantowanie jedynie godziwego i ważnego odprawiania mszy św., a nie wspominał przykład o sprawowaniu sakramentu

⁸ W przypadku Kościoła we Francji celebret może być wymagany podczas podróży poza diecezję lub za granicą państwa, w sanktuariach lub parafiach lub podczas ważnych wydarzeń, takich jak Światowe Dni Młodzieży (ŚDM), aby udowodnić, że kapłan jest upoważniony do udzielania sakramentów i nie podlega żadnym ograniczeniom, które mogłyby uniemożliwić mu sprawowanie sakramentów (CEF 2023, 4).

⁹ Sobór Chalcedoński (z r. 451) w kan. 13 poleca domagać się listów polecających od duchownego i lektora, którzy chcą spełniać czynności liturgiczne poza własnym miastem: „Duchownym nie wolno pełnić służby liturgicznej w innym mieście bez listów polecających. Obcy duchowni i lektorzy nie mogą absolutnie sprawować żadnych funkcji liturgicznych w innym mieście, jeśli nie posiadają listów polecających od własnego biskupa”. Sobór Trydencki w kan. 16: „Żaden obcy duchowny bez listów polecających od swojego ordynariusza nie może być dopuszczony przez biskupa do celebrowania boskich misterii i udzielania sakramentów”. Nawiązując do Soboru Chalcedońskiego, papież Benedykt XIV postanowił: „ktokolwiek z własnej diecezji przenosi się do innej, jeśli nie jest w niej dobrze znany, niech przedstawi pismo od swojego ordynariusza potwierdzające, że jest kapłanem i, o ile wiadomo, nie podlega żadnej przeszkodzie kanonicznej, która zabraniałaby mu sprawowania Świętych Misterii” (Benedictus XIV § 10, 551).

spowiedzi? Oczywiście, dyskurs ten można rozciągnąć także na inne sakramenty, ale te dwa wymienione są tymi, wobec których nietrudno jest popełnić przestępstwo, zarówno dlatego, że są to sakramenty najczęściej celebrowane, jak i dlatego, że często są powierzane kapłanom, którzy są obcy wobec danej parafii lub nawet diecezji (Miragoli 1994, 439). Mimo wyrażonych wątpliwości, w aktualnej sytuacji prawnej celebret jest wymagany jedynie do celebracji mszy św., choć biskup diecezjalny mógłby wydać przepisy, które wymagają wspomnianego pisma do sprawowania innych sakramentów.

Prawodawca w kan. 903 wymaga, aby celebret był wystawiony przez własnego ordynariusza lub przełożonego. Dokument ten, jeśli kapłan jest duchowym diecezjalnym, wystawia ordynariusz miejscowy (biskup diecezjalny, administrator apostolski, administrator diecezji, wikariusz generalny i biskupi) (por. kan. 134 § 1). Odnosnie do kapłanów, którzy są zakonnikami lub członkami stowarzyszeń życia apostolskiego, celebret mogą otrzymać od miejscowego ordynariusza, swojego wyższego przełożonego lub przełożonego miejscowego, o ile prawo własne instytutu nie zawiera odmiennej regulacji. Aby celebret był ważny, musi być datowany w ciągu roku od jego przedstawienia rektorowi kościoła, w którym ksiądz chce celebrować (Huels 2000, 1099, Miragoli 1994, 439)¹⁰. Według Instrukcji *Redemptionis sacramentum* (111) pismo polecające (czyli tzw. celebret) może wydać także Stolica Apostolska.

E. Miragoli stwierdza, że celebret winien być dokumentem, który musi dawać gwarancję tym, którzy nie znają danej osoby: powinien być zatem łatwy w interpretacji (co rodzi również problem języka, w którym został sporządzony); nie powinien być łatwy do podrobienia, pożądane byłoby zdjęcie kapłana w stroju duchownym. Zgodnie z kodeksowym zamiarem uproszczenia przepisów o celebrecie, w jednym dokumencie można by zamieścić upoważnienie do spowiadania,

¹⁰ Stąd niezgodna z prawem jest praktyka niektórych kurii diecezjalnych, które wystawiają celebret na okres dłuższy niż jeden rok. Legitymacja kapłańska, która w niektórych diecezjach jest zwykle ważna przez kilka lat, spełnia wymóg celebretu tylko w pierwszym roku po jej wydaniu.

o którym w kan. 973, oraz deklarację, że kapłan może legalnie sprawować Eucharystię, o czym jest mowa w kan. 900.

Dokument celebretu ma odpowiadać nie tylko wymogom kano-nicznym, ale również być praktyczny. Stąd wydaje się, że powinien on mieć format legitymacji (identyfikator) i być laminowany (co ułatwia jego przechowywanie, ale utrudnia podrobienie oraz zabezpiecza przed szybkim zniszczeniem). Na froncie identyfikatora mają być umieszczone dane osobowe księdza zapisane w języku narodowym, winno się umieścić informację o święceniach i inkardynacji. Ponadto dokument powinien być zaopatrzony w fotografię w stroju duchow-nym. Na odwrocie winno się zamieścić deklarację po łacinie, o tym, że kapłan posiada upoważnienie do spowiadania i może legalnie spra-wować Eucharystię. Język łaciński (który teoretycznie każdy kapłan powinien trochę znać) umożliwia zrozumienie istotnych informacji zawartych w celebrecie w każdym miejscu. Dokument musi być pod-pisany i opieczetowany przez organ wydający (Miragoli 1994, 440-441, Mingardi 2012, 107)¹¹. Warto dodać, że celebret jest sporządzany przez kurię diecezjalną czy zakonną, a konkretnie przez ich kancelarie.

Obcy kapłan pragnący odprawiać mszę św. winien okazać rekto-rowi kościoła lub kaplicy ważne i autentyczne pismo polecające (ce-lebret) własnego ordynariusza lub przełożonego, czyli niepodrobione i wystawione nie wcześniej niż przed rokiem. W kan. 903 termin „rektor” obejmuje każdego, kto sprawuje opiekę nad kościołem lub oratorium, np. proboszcza lub przełożonego zakonnego, a nie tylko

¹¹ „Celebret winien zawierać następujące dane: imię i nazwisko (oraz stanowisko) kapłana, nazwę diecezji, z której pochodzi, lub nazwę zakonu czy stowarzyszenia życia apostołskiego, imię i nazwisko ordynariusza wystawiającego celebret, oświad-czenie ordynariusza, że posiadający celebret może być dopuszczony do celebrowa-nia mszy św. w określonym czasie, np. w ciągu jednego roku od daty wystawienia dokumentu, nazwę miejscowości wystawienia celebretu, datę i podpis pracownika kurii oraz odbicie pieczętki” (Pastuszko 1994, 99). „Celebret winien posiadać zdjęcie kapłana lub będzie powiązany z dokumentem tożsamości ze zdjęciem za pomocą numeru referencyjnego, np. numeru paszportu lub prawa jazdy umieszczonego na celebrecie” (Policy and procedure – The Temporary Ministry of Priests within England and Wales, 3).

rektora wymienionego w kan. 556. Nie wyklucza to możliwości, że może on upoważnić do tego inną osobę, zwłaszcza jeśli odwiedzający kapłan może przedstawić celebret. Jednakże rektor kościoła może i musi wycofać swoją zgodę, jeśli później dowie się o jakichkolwiek przeszkodach (Rüdiger 2004, 903/2-3).

Jeśli kapłan zgłasza się do kościoła z autentycznym i ważnym celebretem, ma prawo na podstawie kan. 903, żeby rektor dopuścił go do celebrowania Eucharystii. Temu prawu celebrowania odpowiada obowiązek po stronie rektora kościoła. Nie będzie takiego obowiązku, jeśli po wystawieniu celebretu, a przed zgłoszeniem woli celebrowania mszy św. kapłan popełnił przestępstwo, z powodu którego nie wolno mu celebrować mszy św., bo np. jest karany suspensą *a potestate ordinis*. Jednak rektor kościoła musiałby mieć moralną pewność co do popełnienia przestępstwa i nie opierać się na samych pogłoskach (Pastuszko 1994, 100). Trzeba dodać, że potrzeba posiadania celebretu staje się mniejsza, jeśli kapłan pragnie jedynie prywatnie odprawiać mszę św. zgodnie z kan. 906 (Huels 2000, 1099).

Na mocy kan. 903 celebret jest potrzebny kapłanowi obcemu w danym kościele. Takim jest kapłan w stosunku do każdego kościoła, który nie jest jego własnym, bo przy nim nie pracuje. Jednak w praktyce nie żąda się okazania celebretu od kapłana należącego do tej diecezji, w której chce on sprawować Najświętszą Ofiarę. Celebretu zaś wymaga się od tych kapłanów, którzy chcą celebrować poza własną diecezją (Pastuszko 1994, 100). Kan. 903 nie zawiera już żadnego ograniczenia co do liczby celebracji, do których kapłan może zostać dopuszczony na podstawie ważnego celebretu.

Należy zauważyć, że prawodawca w kan. 903 podaje normy zezwalające kapłanowi jedynie na odprawianie mszy św. („celebret”). Natomiast kan. 764 wymaga domyślnej zgody rektora, zanim prezbiter lub diakon będzie mógł w czasie mszy w danym kościele czy kaplicy przepowiadać Słowo Boże. Stąd dopuszczenie kapłana do mszy św. na podstawie celebretu czy innych kryteriów nie jest automatycznym dopuszczeniem do przepowiadania.

W dzisiejszej sytuacji kościelnej, w dobie skandali wykorzystywania seksualnego dzieci i młodzieży i zaostrenia sankcji kanonicznych,

celebret spełnia rolę nie tylko poświadczenia, że dany duchowny nie popełnił przestępstwa ani nie był odsunięty od świętych czynności z powodu popełnionego deliktu czy prawdopodobieństwa jego popełnienia, ale winien dawać gwarancję, że dany kapłan nie stanowi niebezpieczeństwa dla dzieci i młodzieży w przywołanej kwestii. Zwraca na to obecnie uwagę władza kościelna. Celebret stanowi „zapewnienie, że obcy duchowni przestrzegają wszystkich zasad bezpieczeństwa w kwestii ochrony nieletnich, w tym nie przebywają sami z dziećmi lub osobami dorosłymi narażonymi na niebezpieczeństwo wykorzystania seksualnego” (PeP, 3); że określony kapłan „nigdy nie zachowywał się w sposób, który wskazywałby, że może zachowywać się w niewłaściwy sposób w stosunku do osoby małoletniej (osoby poniżej osiemnastego roku życia), ani nigdy nie został oskarżony o jakiegokolwiek niewłaściwe zachowanie w stosunku do osoby małoletniej” (Archbishop of Cape Town 2024). Wśród motywacji, które skłoniły francuskich biskupów do podjęcia decyzji o przyjęciu krajowego cyfrowego celebretu, jest zapobieganie i ochrona małoletnich wykorzystywanych seksualnie (Palumbo 2024, 4). W listopadzie 2021 r., miesiąc po przedstawieniu raportu *Commission indépendante sur les abus sexuels dans l'Église*, biskupi zebrani w Lourdes przegłosowali szereg środków mających na celu kontynuację i zintensyfikowanie walki z przestępczością seksualną w Kościele. Wśród środków jest krajowy model celebretu, regularnie aktualizowanego, dla wszystkich księży, świeckich i zakonnych. Zgodnie z decyzją biskupów podjętą na zgromadzeniu plenarnym w listopadzie 2021 r., stworzenie modelu krajowego celebretu ma na celu ujednolicenie dokumentu obowiązującego w różnych diecezjach, ale także zapewnienie możliwości aktualizacji zezwoleń i zakazów w czasie rzeczywistym. Ma to również na celu uniemożliwienie oszustom (fałszywym kapłanom lub diakonom) dalszego działania na szkodę wiernych i sakramentów poprzez tworzenie fałszywych celebretów. (CEF 2023, 4-5). Celebret winien zawierać informacje dotyczące upoważnień i wszelkich ograniczeń, dostępne za pomocą poufnego kodu przechowywanego przez urzędnika kurii, m.in. o samodzielnym prowadzeniu przez duchownego (w pojedynkę) grup młodych ludzi, o jego przebywaniu sam na sam

z nieletnim, nawet w widocznym miejscu (jak się dany duchowny w takiej sytuacji zachowywał). Informacje będą aktualizowane przez diecezje, za pośrednictwem biskupów i kanclerzy w przypadku księży diecezjalnych oraz przez wyższych przełożonych w przypadku księży zakonnych. (CEF 2023, 6). Biskupi francuscy postanowili także, że po zalogowaniu za pomocą kodu QR lub identyfikatora na stronę www.celebret.cef.fr, możliwe będzie wydrukowanie celebretu w formacie PDF, szczególnie w obszarach bez zasięgu sieci internetowej (CEF 2023, 6).

3. Możliwość dopuszczenia do celebracji mszy św. w sytuacji braku pisma polecającego

Według kan. 903, chociaż kapłan jest nieznanym rektorowi kościoła, powinien być dopuszczony do odprawiania, jeśli przedstawi pismo polecające własnego ordynariusza lub przełożonego, wystawione nie wcześniej niż przed rokiem, albo można roztropnie uważać, że nie ma przeszkód do odprawiania. Według Instrukcji *Redemptionis sacramentum* „Kapłan powinien być dopuszczony do celebrowania lub koncelebrowania Eucharystii, kiedy «można roztropnie uważać, że nie ma przeszkód do odprawiania». Biskupi powinni czuwać, aby zostały wyeliminowane zwyczaje przeciwnie” (RS, 111, NOWMR, 200).

Brak celebretu czy sytuacja, w której kapłan nie jest znany osobiście lub przez kogoś rektorowi kościoła, nie przeszkadza w dopuszczeniu go do celebracji, jeżeli roztropnie można przypuszczać, że określonemu kapłanowi nie zabroniono odprawiania mszy św., czyli nie zaciągnął przeszkody co do sprawowania mszy św. Jednak na czym można opierać to roztropne przypuszczenie? Kan. 903 KPK z 1983 r. jest łagodniejszy i ukazuje więcej zaufania do księdza niż kan. 804 KPK z 1917 r. W sytuacji wątpliwej przepis z 1917 roku może być pomocny. Kanon ten zawierał warunki określające możliwość dopuszczenia obcego kapłana do celebrowania mszy św. Obecnie kan. 804 z 1917 r. już nie obowiązuje, więc nie będą to warunki, ale pewne kryteria do wyrobienia sobie opinii na temat, czy nieznanemu kapłanowi może być dopuszczony do ołtarza. Wspomniany kan. 804 stwierdzał, że brak celebretu nie przeszkadza w dopuszczeniu do

mszy św., gdy obcy prezbiter był w stroju duchownym¹², nie oczekiwał wynagrodzenia za mszę św., a jedynie pragnął wypełnić zalecenie codziennej celebracji, o którym traktuje kan. 904, a także wpisał się do księgi celebrujących (Pastuszko 1994, 100, Górecki 2011, 90-91, Erdö 2002, 602). Rejestr celebrujących, czyli specjalna księga, w której przybywający kapłani mieli zapisywać swoje nazwisko, diecezję i urząd, zgodnie z kan. 804 § 2 KPK/17, nie jest już nakazany przez prawo powszechnie. Niemniej jednak, prawo partykularne może wymagać tego również dzisiaj. Biskup diecezjalny mógłby ustalić inne sposoby dopuszczania obcych księży do celebracji¹³. Przepisów tych należy przestrzegać także w kościołach zakonnych, chyba że chodzi o dopuszczenie własnych członków do celebracji w kościołach lub oratoriach instytutu (Erdö 2002, 603).

Należy zauważyć, że rektor kościoła, który nie zezwala określonemu kapłanowi na celebrację mszy św., jeśli nie jest mu znany osobiście lub przez kogoś i nie posiada ważnego celebretu wydanego w ciągu roku przez ordynariusza lub przełożonego, lub jeśli nie może rozsądnie sądzić, że nie ma on przeszkód do odprawiania, nie popełnia przestępstwa zniesławienia¹⁴.

Przedłużanie celebretów, zgodnie z kan. 903, odbywa się co roku (dość rzadko), co z pewnością przyczynia się do zmniejszenia skuteczności, wiarygodności tego dokumentu wraz z upływem czasu, nie wspominając już o niemałej pracy wymaganej od kurii diecezjalnej czy zakonnej polegającej na częstym odnawianiu i ponownym

¹² Samo noszenie stroju duchownego nie zostało uznane za wystarczające przez Komisję ds. Reformy Kodeksu: „*Sacerdos ignotus rectori ecclesiae in qua celebrare desiderat admittatur dummodo aut litteras commendatitias sui Ordinarii exhibeat, aut alio modo ipsi rectori de eius probitate constet*” (PCCICR 1999, 128).

¹³ Zob. kan. 135 § 2, 381 § 1, 838 §1 i 4, 841.

¹⁴ Kan. 220. „Nikomui nie wolno bezprawnie naruszać dobrego imienia, które ktoś posiada, ani też naruszać prawa każdej osoby do ochrony własnej intymności”. Kan. 1390 § 2. „Kto składa przełożonemu kościelnemu inne oszczercze doniesienie o przestępstwie lub w inny sposób narusza czyjeś dobre imię, może być ukarany sprawiedliwą karą, nie wyłączając cenzury”. § 3. „Oszczerca może być także zmuszony do dokonania odpowiedniego zadośćuczynienia”.

drukowaniu kart/listów dla wszystkich duchownych. W ten sposób nierzadko powstawały zwyczaje sprzeczne z kan. 903, które ówczesna Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów nakazała wyeliminować w swojej Instrukcji *Redemptionis sacramentum* z 2004 r. (RS, 111). Zmniejszająca się skuteczność celebretu może przyczynić się do kryminalnej przestępczej działalności konkretnych „falszywych księży”, czy tych, którzy zostali ukarani lub mają zakaz wykonywania czynności świętych z powodu nieprawidłowości do przyjęcia święceń (kan. 1041, n. 6), do fikcyjnego sprawowania Eucharystii lub usiłowania udzielenia rozgrzeszenia sakramentalnego (kan. 1379), do udzielenia sakry biskupiej bez zlecenia papieskiego (kan. 1382), do bezprawnego czerpania korzyści z jałmużny mszalnej (kan. 1383) czy do fałszywego sporządzenia lub zmiany dokumentu kościelnego (kan. 1391).

W ciągu ostatnich 40 lat po promulgacji KPK wysunięto szereg propozycji mających na celu zmianę lub reformę celebretu, ale wszystkie one okazały się ewidentnie niewystarczające, skoro w mediach nadal pojawiają się historie o fałszywych księżach, którzy nadużywają dobrej wiary wiernych. Wydaje się, że skutecznym rozwiązaniem w odnowieniu i sukcesywnym uaktualnianiu kanonicznego narzędzia zwanego celebretem mogłoby okazać się wykorzystanie technologii cyfrowych (celebret elektroniczny), które są dziś cenne, jeśli nie niezbędne, w wielu dziedzinach doświadczenia i życia kościelnego.

Cyfrowa karta celebretu stworzona przez francuskich biskupów na wzór elektronicznego dowodu osobistego zawiera podstawowe dane duchownego i pozwala, w tym konkretnym przypadku za pomocą kodu QR i zawartego w celebrecie unikalnego identyfikatora osobistego (ID), natychmiast sprawdzić, bez naruszania prywatności duchownego, czy jest on upoważniony do wykonywania czynności liturgicznych, czy też są mu zabronione, bez określania charakteru ograniczeń. We Francji celebret informuje za pomocą systemu kolorów (zielony/czerwony), czy duchowny może sprawować Eucharystię i inne sakramenty, odprawiać pogrzeby, mieć kontakt z młodzieżą i nieletnimi, uczestniczyć w transmisjach telewizyjnych, radiowych lub internetowych. Pełna i szczegółowa dokumentacja duchownego

jest zatem zawsze dostępna, ale tylko dla niego i władzy kościelnej, która jest zobowiązana do okresowego uaktualniania bazy danych o informacje dotyczące biskupa/kapłana/diakona.

W szczególności system ten rozwiązuje problem związany z okresowym odnawianiem papierowego celebretu, a „sytuacja” duchownego jest zawsze aktualizowana. Dlatego też, korzystając z telefonu komórkowego lub tabletu i kodu QR, osoba odpowiedzialna za weryfikację może natychmiast dowiedzieć się, mając aktualne dane, czy duchowny może wykonywać określone funkcje. W maju 2023 r. Konferencja Episkopatu Francji opublikowała specjalny dokument, w którym wyjaśniła, że krajowa cyfrowa karta celebretu ma zawierać zdjęcie identyfikacyjne duchownego, informacje o inkardynacji, imię, nazwisko, datę urodzenia, miejsce urodzenia oraz informacje dotyczące święceń. Na karcie znajduje się również kod QR, który należy zeskanować. System obowiązujący obecnie we Francji obejmuje 13 000 księży oraz 3000 diakonów czasowych i stałych (Palumbo 2024, 4-5)¹⁵.

Kan. 703 § 1 Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich reguluje dopuszczenie obcego kapłana w sposób negatywny: nie może on zostać dopuszczony do sprawowania Boskiej Liturgii, jeśli nie przedstawi rektorowi kościoła pisma polecającego własnego hierarchy lub w inny sposób nie udowodni temuż rektorowi swojej uczciwości. W § 2 wyraźnie wspomniano (czego nie ma w KPK), że „biskup eparchialny ma prawo wydać dokładniejsze normy w tym przedmiocie, których przestrzegać muszą wszyscy kapłani, także w jakikolwiek sposób wyjęci”.

Zakończenie

Prawodawca kościelny przywiązuje wielką wagę do tego, aby msza św. była sprawowana ważnie i godziwie, stąd wydaje przepisy regulujące m. in. dopuszczanie nieznanych kapłanów do celebracji Eucharystii. Przepisy o celebrecie sięgają Soborów Chalcedońskiego

¹⁵ Wśród motywacji, które skłoniły francuskich biskupów do podjęcia decyzji o przyjęciu krajowego cyfrowego celebretu, jest zapobieganie i ochrona dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym.

z 451 roku i Trydenckiego z lat 1545-1563. Aktualny Kodeks przejmuje prawo o celebrecie z kan. 804 Kodeksu z 1917 r., jednak znacznie je upraszcza. Obecnie prawodawca postanawia, że chociaż kapłan jest nieznanym rektorowi kościoła, powinien być dopuszczony do odprawiania, jeśli przedstawi ważne pismo polecające własnego ordynariusza lub przełożonego, wystawione nie wcześniej niż przed rokiem. Jednak brak celebretu czy sytuacja, w której kapłan nie jest znany osobiście lub przez kogoś rektorowi kościoła, nie przeszkadza w dopuszczeniu do celebracji, jeżeli roztropnie można przypuszczać, że określonymu kapłanowi nie zabroniono odprawiania mszy św., czyli nie zaciągnął przeszkody, co do sprawowania mszy św. Biskup diecezjalny mógłby ustalić inne sposoby dopuszczania obcych księży do celebracji. Przepisów tych należy przestrzegać także w kościołach zakonnych, chyba że chodzi o dopuszczenie własnych członków do celebracji w kościołach lub kaplicach instytutu. Istnieje wiele diecezji, w których biskupi wdrożyli konkretne zasady dotyczące stosowania kan. 903 i konsekwentnie w posłuszeństwie swojemu prawowitemu przełożonemu księdza z tych diecezji są zobowiązani do ich przestrzegania. Czasami w niektórych diecezjach z natury przebywa wielu duchownych odwiedzających ich kościoły czy kaplice, a którzy nie są znani księżom diecezji – być może na terytorium diecezji znajduje się duży uniwersytet papieski, a wielu zagranicznych księży przyjeżdża tam studiować; lub diecezja może posiadać dużą bazylikę czy znane sanktuarium, w których regularnie pojawiają się duże liczne grupy pielgrzymów z całego świata pod przewodnictwem księdza z ich parafii. Z drugiej strony, jeśli diecezja miała w przeszłości złe doświadczenia z kapłanami-oszustami, biskup może naturalnie chcieć zachować szczególną ostrożność, aby taka sytuacja nigdy się nie powtórzyła. Biskup może na przykład nakazać, aby wszyscy nieznanymi księża, którzy chcą odprawić mszę w kościele w diecezji, byli zobowiązani najpierw, przed odprawianiem, przedstawić aktualny celebret lub pismo potwierdzające ich kwalifikacje. Jest to całkowicie uzasadniony sposób postępowania w takich sytuacjach, zgodny z kan. 903.

Funding: This research received no external funding.

Institutional Review Board Statement: Not applicable.

Informed Consent Statement: Not applicable.

Data Availability Statement: Not applicable.

Acknowledgments: Not applicable.

AI tools: Not applicable.

Conflicts of Interest: The author declares no competing interests.

References

Sources

- Archbishop of Cape Town. Celebret. The testimonial below, from Cardinal Stephen Brislin, indicates the Diocesan Priests of the Archdiocese of Cape Town who are in good standing, 1.11.2024. <https://adct.org.za/celebret>. Accessed: 18 November 2024.
- Benedictus PP XIV. Litterae encyclicae *Quam grave*, 2.08.1757. In *Codicis iuris canonici fontes*. 1948. Vol. 2, edited by Petrus Gasparri, n. 549-554. Città del Vaticano: Typis Polyglottis Vaticanis.
- Codex Canonum Ecclesiarum Orientalium auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus*, 18.10.1990. AAS 82 (1990): 1034-1363. Translation: Kodeks Kanonów Kościołów Wschodnich. 2002. Edited by Leszek Adamowicz and Marzena Dys jakowska. Lublin: Wydawnictwo Archidiecezji Lubelskiej "Gaudium" (=CCEO).
- Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. promulgatus*, 25.01.1983. AAS 75/II (1983): V-XXX. 1-317. Translation: *Kodeks Prawa Kanonicznego promulgowany przez papieża Jana Pawła II w dniu 25 stycznia 1983 roku*. Zaktualizowany przekład na język polski. 2022. Poznań: Pallottinum (=CIC).
- Concilium Oecumenicum Chalcedonense. *Kavovec*, 451. Translation: Sobór Chalcędoński. Kanony. In *Nicea. Konstantynopol I. Efez. Chalcedon. Konstantynopol II. Konstantynopol III. Nicea II (325-787)*. Vol 1 of *Dokumenty Soborów Powszechnych. Tekst grecki, łaciński, polski*. 2002. Edited by Arkadiusz Baron i Henryk Pietras, 224-257. Kraków: Wydawnictwo WAM (=Chalc.).
- Concilium Tridentinum. *Decreta super reformatione*, 15.07.1563. Translation: Sobór Trydencki. Dekrety o reformie. In *Lateran V. Trydent. Watykan II*. Vol. 4 of *Dokumenty Soborów Powszechnych. Tekst łaciński i polski*. 2004. Edited by Arkadiusz Baron i Henryk Pietras, 687-713. Kraków: Wydawnictwo WAM (=Tryd.).
- Conférence des Evêques de France. Création d'une carte d'identification et de celebret, 10.05.2023. Dossier de Presse 2023 (=CEF).
- Congregatio de Cultu Divino et Disciplina Sacramentorum. *Instructio Redemptionis sacramentum. De quibusdam observandis et vitandis circa Sanctissimam Eucharistiam*, 25.03.2004. AAS 96 (2004): 549-601. Translation: Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. 2004. Instrukcja *Redemptionis sacramentum*. Poznań: Pallottinum (=RS).

- Franciscus. *Constituzione Apostolica sulla Curia Romana e il suo servizio alla Chiesa nel mondo Praedicate Evangelium*, 19.03. 2022. AAS 114 (2022): 375-455 (=PE).
- Missale Romanum ex decreto sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum, auctoritate Pauli Pp. VI promulgatum, Ioannis Paulis Pp. II cura recognitum. Editio typica tertia*, 20.04.2000. Città del Vaticano: Typis Polyglottis Vaticanis. Transaltion: Kongregacja Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów. 2004. Nowe ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego. Poznań: Pallottinum (=NOWMR).
- Pontificia Commissio Codici Iuris Canonici Recognoscendo. 1981. „Coetus studiorum. Coetus De Sacramentis. De sanctissima eucharistia”. *Communicationes* 13(1): 237-245 (=PCCICR).
- Pontificia Commissio Codici Iuris Canonici Recognoscendo. 1999. „Coetus studiorum. De Sacramentis (Sessio VI)”. *Communicationes* 31(1): 116-163 (=PCCICR).
- Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II. *Constitutio dogmatica de Ecclesia Lumen Gentium*, 21.11.1965, AAS 57 (1964): 5-71, Transaltion: Sobór Watykański II. Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen Gentium*. In Sobór Watykański II. 2002. *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, 104-166. Poznań: Pallottinum (=LG).
- Sacrosanctum Concilium Oecumenicum Vaticanum II. *Decretum Presbyterorum ordinis* de presbyterorum ministerio et vita, 7.12.1965. AAS 58 (1966): 991-1024. Translation: Sobór Watykański II. Dekret *Presbyterorum ordinis* o posłudze i życiu kapłanów. In Sobór Watykański II. 2002. *Konstytucje, dekryty, deklaracje*, 478-507. Poznań: Pallottinum (=PO).
- Święta Kongregacja Nauki Wiary. List do biskupów Kościoła katolickiego o niektórych zagadnieniach dotyczących szafarza Eucharystii, 6.08.1983. In: *W trosce o pełnię wiary. Dokumenty Kongregacji Nauki Wiary 1966-1994*. 1997. Edited by Janusz Królikowski and Zygmunt Zimowski, 202-207. Tarnów: Biblos (=ŠKNW).
- The Catholic Safeguarding Standards Agency in England and Wales. Policy and procedure – The Temporary Ministry of Priests within England and Wales, 4. 2021. <http://buckfast.org.uk/wp-content/uploads/2023/05/Final-Policy-and-ProcGdurG-ThG-tGmporary-ministry-of-priests-within-England-and-Wal>. Accessed: 18 October 2025 (=PeP).

Literature

- Althaus, Rüdiger. 2004. “Der Diener der heiligsten Eucharistie.” In *Münsterischer Kommentar zum Codex Iuris Canonici*, edited by Klaus Lüdicke, Band 4, 900/1-911/4. Essen: Ludgerus Verlag.
- Erdő, Péter. 2002. “Del ministro de la santísima Eucaristía.” In *Comentario exegetico al Código de Derecho Canónico*. Vol. 3.1. 3th ed., edited by Ángel Marzoa, Jorge Miras, and Rafael Rodríguez-Ocaña, 591-619. Pamplona: Ediciones Universidad de Navarra, S.A.

- Górecki, Edward. 2011. "Szafarz Najświętszej Eucharystii." In *Księga IV. Uświęcające zadanie Kościoła*. Vol 3.2 of *Komentarz do Kodeksu Prawa Kanonicznego*, edited by Józef Krukowski, 88-97. Poznań: Pallottinum.
- Gutiérrez, José Luis. 2012. "Comendaticias [letras o cartas]," In *Diccionario General de Derecho Canónico*. Vol. 2, edited by Javier Otaduy, Antonio Viana, and Joaquin Sedano, 239-240. Pamplona: Editorial Aranzadi.
- Huels, John. 2000. "The Minister of the Most Holy Eucharist (cc. 900-911)." In *New Commentary on the Code of Canon Law*, edited by John Beal, 1097-1107. New York: Paulist Press International.
- Miragdi, Massimo. 2012. "L'Eucaristia: la celebrazione e la custodia." *Quaderni di diritto ecclesiale* 3(2): 106-122.
- Miragoli, Egidio. 1994. "Il celebret." *Quaderni di diritto ecclesiale* 7(4): 435-442.
- Palumbo, Paolo. 2024. "Il celebret tra tradizione e innovazione digitale. Considerazioni e prospettive a partire da recenti casi di cronaca." <https://www.rivistaidiritlocreligioni.com/>. Accessed: 29 April 2025.
- Pastuszko, Marian. 1983. "Celebrans ofiary eucharystycznej." *Prawo Kanoniczne* 26(1-2): 203-219.
- Pastuszko, Marian. 1994. "Szafarstwo Najświętszej Eucharystii (kanony 897-911)." *Prawo Kanoniczne* 37(1-2): 73-161.
- Romano, Francesco. 2008. "Dimensione pubblica ed ecclesiale del diritto alla buona fama e la sua tutela penale nei cann. 220 e 1390 §§ 2-3 del CIC." *Teresianum* 59: 285-313.
- Szwagrzyk, Tadeusz. 1959. "Dopuszczenie obcego kapłana do ołtarza." *Ruch Biblijny i Liturgiczny* 12(1): 52-62.

Abstrakt

Tło i uzasadnienie podjętego tematu: Prawodawca kościelny przywiązuje wielką wagę do tego, aby msza św. była sprawowana ważnie i godziwie, stąd wydaje przepisy regulujące m.in. dopuszczanie obcych tzn. nieznanym rektorowi danego kościoła kapłanów do celebracji mszy św. Artykuł stanowi próbę odpowiedzi na pytania, czy obowiązujące przepisy o celebrecie są dziś wystarczające dla skutecznej ochrony Eucharystii, a także o rolę celebretu we współczesnych realiach.

Główny cel badań: Celem opracowania jest prześledzenie tekstów prawnych o roli celebretu w aspekcie ważnej i godziwej celebracji mszy św. oraz odpowiedzi na pytanie, czy rola kodeksowego celebretu nie powinna zostać w dzisiejszych warunkach rozszerzona na inne dziedziny.

Metody: W opracowaniu zastosowano głównie metodę dogmatyczno-prawną, a także analityczną i syntetyczną oraz częściowo historyczną.

Kluczowe wyniki: Przepisy o celebrecie sięgają starożytności chrześcijańskiej. Aktualny KPK przejmuje prawo o celebrecie z kan. 804 KPK z 1917 r., jednak znacznie je upraszcza. Należy stwierdzić, że rola celebretu w aktualnych przepisach kanonicznych, w dzisiejszych okolicznościach jest niewystarczająca.

Najważniejsze wnioski: W wyniku przeprowadzonych analiz należy skonstatować, że w dobie rozwoju technicznego i wielkiej mobilności duchownych celebret w formie kodeksowego „pisma polecającego” jest niewystarczający, a odnawiany jedynie co roku, staje się jeszcze mniej wiarygodny. Należy go unowocześnić, aby stał się bardziej skutecznym narzędziem w kwestii ochrony Eucharystii. Dzisiejszy celebret powinien być certyfikatem kapłana do celebracji także innych sakramentów i pozostałych aktów kultu Bożego. Narzędzie celebretu winno mieć odniesienia do ochrony dzieci i młodzieży przed wykorzystywaniem seksualnym przez duchownych. A zatem, „nowoczesny” celebret powinien być „rozszerzony” także o kwestię zapewnienia bezpieczeństwa w Kościele.

Słowa kluczowe: msza św., biskup, celebret, proboszcz, kapłan

THE *LITTERA COMMENDATITIAE* (COMMENDATORY LETTER) – IS IT SOLELY A MEANS OF PROTECTING THE SANCTITY OF THE MOST HOLY SACRIFICE AND THE SACRAMENT OF THE EUCHARIST?

Abstract

The problem addressed: Church law places great importance on ensuring that Mass is celebrated validly and licitly. Therefore, regulations are issued that govern, among other things, the authorization of priests who are not known to the rector of a given church to celebrate Mass. This article attempts to answer the questions of whether the current regulations regarding the *littera commendatitiae* are sufficient today for effective protection of the Eucharist, and also about the role of the *littera commendatitiae* in contemporary realities.

The aim of the research conducted: The purpose of this study is to examine the legal texts concerning the role of the *littera commendatitiae* in the context of a valid and licit celebration of Mass, and to answer the question of whether the role of the codex-based *littera commendatitiae* should be expanded to other areas in today's circumstances.

Methods: The study primarily employs a dogmatic-legal method, as well as analytical and synthetic methods, and partially a historical method.

The results of the research: Regulations regarding the *littera commendatitiae* date back to ancient Christianity. The current Code of Canon Law (CIC) adopts the law on the *littera commendatitiae* from can. 804 of the 1917 CIC, but significantly simplifies it. It must be stated that the role of the *littera commendatitiae* in current canon law is insufficient in today's circumstances.

The conclusions drawn from the research: Based on the analyses conducted, it should be noted that in the age of technological development and the high mobility of clergy, the *littera commendatitiae* in the form of a codex-based „commendatory letter” is insufficient, and its annual renewal makes it even less reliable. It should be modernized to become a more effective tool in protecting the Eucharist. Today's *littera commendatitiae* should be a certificate of a priest's ability to celebrate other

sacraments and other acts of divine worship. The littera commendatitiae should also include references to the protection of children and adolescents from sexual abuse by clergy. Therefore, a „modern” littera commendatitiae should be „expanded” to also address the issue of ensuring safety within the Church.

Keywords: Mass, bishop, *littera commendatitiae*, pastor, priest

Translated by Alan Kretkowski

